

Opšti seminar

Laboratorija digitalne humanistike

Seriya predavanja *Laboratorija digitalne humanistike* u okviru Opšteg seminara Katedre za Opštu književnost i teoriju književnosti namenjena je predstavljanju osnovnih pojmova digitalne humanistike.

Seminar polazi od naizgled jednostavnih pitanja: šta je digitalna humanistika, kakva je veza između digitalne humanistike i izučavanja (komparativne) književnosti, da li i na koji način digitalni mediji utiču na naša razumevanja teksta i interpretacije uopšte itd.

Polaznici Opšteg seminara upoznaće se sa relevantnom literaturom u vezi sa digitalnom humanistikom. Predavanja su zamišljena kao uvod u razgovor sa polaznicima i aktivnosti polaznika u ovoj oblasti – rad u bazama podataka, pretraživanja po internetu i slično. Predavanja treba da traju od 30-45 minuta, a posle toga je razgovor sa polaznicima, “vežba” uživo ili zadavanje zadataka.

Poželjna je upotreba tehničke opreme, tj. prikazivanja “uživo” tema o kojima je reč.

U seminaru učestvuju predavači iz nekoliko oblasti: studija književnosti, teorije književnosti, studija roda, bibliotekarstva i informatike.

Seminar vode prof. dr Biljana Dojčinović i Ana Kolarić, MA.

PROGRAM PREDAVANJA ZA I SEMESTAR

9. 11. UVODNO PREDAVANJE – DIGITALNA HUMANISTIKA I STUDIJE KOMPARATISTIKE

Prof. dr Biljana Dojčinović, Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu

Ana Kolarić, MA, Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu

Uvodno predavanje posvećeno je definisanju 1) osnovnih ciljeva Opšteg seminara Laboratorija digitalne humanistike, kao i tema koje će biti u fokusu seminara; 2) uspostavljanju veze između digitalne humanistike i izučavanja književnosti (primeri: digitalna baza Knjiženstvo, projekat The Modernist Journals Project...) kao i 3) veze između nastave i digitalnih medija; 4) značaju evaluacije digitalnih izvora znanja od strane akademskih radnika (baza podataka, časopisa sa slobodnim pristupom, brojnih baza namenjenih studentima, na primer, SparkNotes).

23. 11. ELEKTRONSKI IZVORI INFORMACIJA

Doc. dr Gordana Đoković i doc. dr Dragana Grujić, Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu

U trajanju od 40 minuta biće predstavljene mogućnosti koje nudi uzajamna baza podataka – elektronski katalog COBISS, kao i bibliografija prevoda u elektronskom okruženju.

COBISS/OPAC je veb aplikacija koja korisnicima omogućuje pristup:

- bibliografsko-kataloškim bazama podataka u sistemu COBISS,
- drugim bazama podataka COBISS,
- nekim specijalizovanim bazama podataka (domaćih ili stranih proizvođača),
- bazama podataka na udaljenim serverima.

Elektronski katalog COBISS.SR omogućava sa jednog mesta pristup informacijama u preko 160 biblioteka u Srbiji (63 000 linkova do e-izvora, 1,6 miliona knjiga, 810 000 članaka, 70 000 časopisa i novina, 200 000 neknjižne građe).

Bibliografija prevoda omogućava uspostavljanje i jačanje kulturnih veza i uvid u stvaralaštvo na drugim jezicima. Pretraživanje Svetske bibliografije prevoda koja omogućava uvid u podatke o knjigama prevedenim i objavljenim od 1979. godine do danas u oko stotinu zemalja članica Uneska. *Bibliografija Srbije – Prevodi*, koja registruje monografske publikacije prevedene i objavljene u Srbiji, deo je ove međunarodne bibliografije.

U uvodnom delu časa predstavimo ove baze, potom ćemo prikazati mogućnosti pretraživanja: COBISS – osnovno i napredno pretraživanje, pretraživanje po autoru, naslovu, pretraga omeđena godinama, izbor različite vrste građe...

Bibliografija prevoda – Index translationum – koliko je naša književnost zastupljena i koliko se prevodi, koji su autori najprevođeniji, sa kojih i na koje jezike se najviše prevodi...

Na kraju časa polaznici seminara dobiće zadatke da pretražuju ove baze po različitim parametrima.

7. 12. DIGITALNI MEDIJI I KULTURA (predstavljanje studentskih projekata)

Prof. dr Cvetana Krstev i Miloš Utvić, MA, Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu

Tokom predavanja biće predstavljeni studentski projekti urađeni tokom IV godine osnovnih studija u okviru predmeta koji vodi prof. dr Cvetana Krstev, uz pomoć MA Miloša Utvića. Studenti na početku školske godine dobiju temu i zadatke vezane za tu temu, a izrada projekta podrazumeva pronalaženje i korišćenje materijala koji se nalaze u raznim institucijama kulture, bibliotekama, arhivima, obradu materijala i postavljanje realizovanog projekta u vidu sajta na mrežu. Na taj način materijal postaje dostupan široj javnosti, a studenti doprinose očuvanju veoma često „ugroženih“ materijala (na primer, snimci radio emisija iz 70-ih i 80-ih godina 20. veka).

14. 12. BAZA PODATAKA DONNE IN ARCADIA (Sharing knowledge, shaping memory: The literary database “Women in Arcadia”)

Prof. dr Tatiana Crivelli, Univerzitet u Cirihi (predavanje na engleskom jeziku preko Skype-a)

As Virginia Woolf puts it, «every literature, as it grows old, has its rubbish-heap, its record of vanished moments and forgotten lives told in faltering and feeble accents that have perished. But if you give yourself up to the delight of rubbish-reading you will be surprised, indeed you will be overcome, by the relics of human life that have been cast out to moulder. It may be one letter—but what a vision it gives! It may be a few sentences—but what vistas they suggest!». The

database 'Donne in Arcadia (1690-1800)' precisely collects those kind of valuable relics. Names, works, lives of women writers who were member of the most important Italian Academy are taken out from the archives and circulate, the 18th-century network enter the net, cast out knowledge is recovered, new perspectives and insights can be gained, collective memory takes other shapes. The talk will explain the structure and the aims of the database, showing some entries and some exemplary research results.

21. 12. AVANGARDA, RODNI ČAPLIN

Dr Bojan Jović, IKUM

Cilj izlaganja jeste da se na primeru posebnih rodnih vidova avangarde i međunarodnog čaplinizma pokaže pogodnost avangarde za svrhe digitalne humanistike i uporedne književnosti. Pokazale bi se dublje veze evropske avangarde na primeru doprinosa književnica i umetnica čitanju Čaplina, kao i umreženost rodne tematike vezane za avangardni čaplinizam. Takođe bi se ukazalo na muško-ženske parove umetnika koji su ostvarili značajan doprinos na polju evropske umetnosti a vezani su za ovu temu. Predavanje podrazumeva korišćenje multimedije. Zadatak polaznika biće da pronađu parove avangardnih stvaralaca koji se mogu obuhvatiti navedenim tematskim okvirom i prokomentarišu njihov odnos i doprinos.

Osnovna literatura*

1. Ben Merriman, „A Science of Literature“

Dostupno na: http://bostonreview.net/books-ideas/ben-merriman-moretti-jockers-digital-humanities?utm_source=hs_email&utm_medium=email&utm_content=21219419&hsenc=p2ANqtz-8y7IkAVDkAF9im8bN-pnH3uHTrDl8EgmlqsSW2aOKu5HdijvfOiZTOOQArbQ-YS6V6Qho3bWtTMQ5L8k2EDE-AuAflfQ&hsmi=21219419

2. Вранеш, Александра, „Дигитална хуманистика и савремене библиотеке”, *Инфотека*, година 15, бр. 1, септембар 2014, стр. 4-15.

3. Dominik Kardon, *Internet i demokratija: obećanja i granice* (Fabrika knjiga, 2013)

4. Дојчиновић, Биљана, „Иновација је увек преседан: *Књижевство - Дигитална хуманистика и женска књижевност на српском језику*”, у *Култура, у потрази за новом парадигмом*, књ. 2, Универзитет у Београду, Филолошки факултет, Београд, 2013, стр. 105-120.

5. Kaltenbrunner, Wolfgang, ”The Playful Epistemology of Digital Representation” (*Speclab: Digital Aesthetics and Projects in Speculative Computing* / Johanna Drucker. – Chicago and London: University of Chicago Press, 2009. 241 p. ISBN-13:978-0-226-16508-0.)

<http://www.knjizenstvo.rs/magazine.php?category=10>

*Za svako posebno predavanje sledi dodatni spisak literature.